

דף יז

כה. א. מהם האופנים שאין צריך שהייה כדי להתחייב על טומאת מקדש, ומהם האופנים שצריך, ומה האופנים שבספק?

ב. מי שנטמא בעזרה והיה הולך ויוצא אט אט – האם חייב?

ג. מי שנטמא בעזרה ורץ ויצא ממנה בדרך ארוכה, כשיעור הילוך בינוני בדרך קצרה – האם חייב?

ד. באיזה אופן טמא ששימש במקדש חייב מיתה ואינו חייב כרת על ביאת מקדש בטומאה?

ה. טמא שנכנס למקדש דרך גגין – האם חייב?

א. טמא שנכנס למקדש – חייב, ואין צריך שהייה. וכן מי שנטמא כשהוא במקדש והשתחוה כלפי פנים – חייב ללא שהייה כאמור. וכן היוצא בדרך ארוכה – חייב ללא ששהה.

וכן מי שטימא עצמו במקדש בודון ובהתראה – לוקה, ואין צריך שהייה (תוס' ועוד).

ואולם מי שנטמא באונס ולא יצא מיד – אינו חייב עד שיששה כשיעור המפורש לעיל.

ונסתפקו בגמרא האם זה אמור רק לענין חיוב קרבן, בשוגג, אבל אם שהה במזיד – חייב בפחות מכדי שהייה, או גם בשהיית מזיד צריך שיעור שהייה לחיוב מלקות.

א. כתבו התוס' שגם אם לא צריך שהייה, אינו לוקה אלא אם שהה כדי יציאה וכניסה [בתורא"ש

משמע כשיעור פסיעה החוצה ופנימה. ובריטב"א משמע שהוא שיעור יציאה מהיכן שנמצא].

ודעת כמה ראשונים שחייב מיד ששוהה (ערמב"ן, ריטב"א בשם רבו). וע"ע ר"י בן מגאש.

ב. לפי אפשרות אחת בתוס', ישנה דעת אמוראים (במכות כא) שאין לוקים על השהייה למאן דאמר

לאו שאין בו מעשה אין לוקים עליו. ולפי דעה אחרת [וכן לתירוץ אחד בתוס' – לכו"ע] הכל

מודים שלוקים מפני שתחילת הדבר בא על ידי מעשה ההיטמאות. [וכן נקט הרמב"ם להלכה,

שאיין זה כלאו שאין בו מעשה].

ולדעת האומר התראת ספק לא שמה התראה, הרי לפי הצד שצריך שהייה לא ילקה, שיכול

לומר עדיין יש לי שהות (עפ"י רמב"ן ועוד). אלא אם כן אפשר לצמצם, ויתרו בו ברגע האחרון

שעדיין יכול לצאת בקצרה (עריטב"א).

וכן נסתפקו בשטימא עצמו במזיד, האם לוקה אם שהה כלום או רק בכשיעור שהייה (כפרש"י).

ופירשו התוס' ועוד ראשונים שלא התרו בו בשעת הטומאה רק לאחר מכן, שאם טימא עצמו

במזיד ובהתראה – ודאי לוקה. או מדובר שבשעה שטימא עצמו לא ידע שהוא במקדש, והספק

הוא לענין קרבן [ובאופן שאין לחייבו משום ההיטמאות, כגון לרבי עקיבא הפוטר על העלם

מקדש, ומדובר שלאחר שנטמא ידע במקדש ולא הספיק לצאת עד שנעלמה ממנו הטומאה.

או באופן שלא היתה לו ידיעה מעולם עד שנטמא. עפ"י רמב"ן. וע' ל"ה]. או יתכן שהייה מזיד

כשטימא עצמו ונתחרט על מעשיו ונעלמה ממנו טומאתו, שהרי זה 'שב מידיעתו' (ריטב"א).

ויש אומרים שאפילו התרו בו בשעת ההיטמאות נסתפק רב אשי שאינו חייב אלא אם שהה (ע'

חדושי הגר"ח ג, כג והזו"א ליקוטים כד – בדעת הרמב"ם. וע' תו"ח).

וכן נסתפקו בשתלה עצמו באויר עזרה – האם חייב בכדי שהייה או לא. ועלו הספקות ב'תיקו'.

מבואר ברמב"ם (ע' ביא"מ ג, כד; לקוטי הלכות) שנקט להלכה שאף למלקות צריך שהייה. ואולם

באויר עזרה [אפילו שהה], ובמטמא עצמו במזיד [שלא שהה] – הדבר ספק ואינו מביא קרבן

(שגגות יא, ד). והמאירי נקט שיש שהייה באויר, וכן במטמא עצמו במזיד. ובר"ח משמע שכל

הספקות לא הוכרעו.

ב. אמר רבא (רשב"א תורא"ש גורסים רבה): יצא בדרך קצרה שאמרו לפטור – אפילו עקב בצד גודל ואפילו כל היום כולו – פטור. ורק אם פסק מהליכתו ושהה – חייב על השהייה. ואם אין שיעור שהייה בכל הפסקה והפסקה – נסתפק רבא האם שהיות מצטרפות אם לאו.

ומספק אינו לוקה ארבעים ופטור מקרבן, אבל מכים אותו מכת מרדות (רמב"ם ביא"מ ג,כד).

ג. שאל אביי מרבה (בריטב"א: רבא): בא לו בארוכה שיעור קצרה מהו, והשיב לו: לא ניתנה ארוכה להידחות אצלו. כלומר אין הדבר תלוי בזמן אלא בכל אופן אסור לצאת בארוכה (ואם יצא בה, אפילו בזמן קצר מהליכה בקצרה – חייב. רמב"ם ביא"מ ג,כד).

וכן לאידך גיסא; אם שהה ובא בקצרה במהירות – חייב אעפ"י שאין שם כשיעור הליכה בינונית עם שהייה, שאין מתחשבים בשיעור זמן של דרך קצרה או ארוכה אלא לפי מה שהלך בפועל.

ד. טמא ששימש במקדש – במיתה בידי שמים. וכיצד יתכן שעובד בטומאה ואין בו כרת משום ביאה – בכגון שלא שהה בעבודתו כשיעור שהייה, שהיפך בצינורא מעל גבי המזבה (את הבשר או את העצים. ערש"י ר"ח ור"י מגאש), באופן שהועיל בהפיכתו זו, אפילו רק קרב את עיכול הבשר יותר [או כיו"ב שאר עבודות קצרות. ערשב"א] – חייב מיתה.

א. בריטב"א מבואר שרק בקירוב כגון שעתיים ושעה, כמוזכר בגמרא, אבל לא בזמן קצר כגון שהיה מתעכל בתוך שעה. ואולם הרמב"ם (ביאת מקדש ד,ג ט,ד) כתב בסתם שקרב שריפתם.
 ב. יש אופנים נוספים שחייב מיתה ופטור מכת, אפילו כששהה – כגון שלקה על ביאת מקדש ונפטר מן הכרת. [אך יש אומרים שחיוב מיתה בידי שמים פוטרו ממלקות דביאת מקדש, משום קם ליה בדרבה מיניה, הלכך לא נפטר מן הכרת. ע' שו"ת אחיעזר ח"א כז,ז], או שהיה שוגג על איסור טומאת מקדש (עפ"י ר"ת רמב"ן ועוד). וכן טמא ששימש בבמה – חייב מיתה ואין בו חיוב משום ביאת מקדש (תורת חיים).

ה. טמא שנכנס למקדש דרך גגים – פטור, שאין זו דרך ביאה.

א. כתב במשנה למלך (ביא"מ ג,יט) שאם שהה – חייב (וע' גם במהרש"א כאן ובמאירי סנהדרין פג: ועוד. וכן סתם בלקוטי הלכות). ויש חולקים (וכר יצחק נה; חזו"א. ולכאורה כן משמע במאירי כאן לענין טב"י). ויש מי שכתב שחייב בכדי יציאה וכניסה (ע' חדושי הת"ס).
 ב. הנכנס דרך אחוריו – פטור מאותו הטעם (מנחת חינוך קפד – עפ"י סוגיתנו).

כו. הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו – האם נטמא?

לדעת רבי אושעיא, הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו, אפילו כולו חוץ מחוטמו – טהור, שאין זו דרך ביאה. אבל נכנס כולו – טמא, שלא גרע מכלים שבבית המנוגע שנטמאים.

א. כשלא נכנס כולו, וגם הכלים שעליו טהורים, הגם שהם בפנים. (כן מבואר בתוס', וע' בחדושי הגר"ח הלוי בהל' טומאת צרעת טז,ח. בהסבר הדבר).

ב. נכנס דרך פניו – כשנכנס רובו טמא, אבל במקצתו טהור, שלדברי הכל אין אומרים 'ביאה במקצת שמה ביאה' אלא בביאת מקדש, ולא בבית המנוגע (תוס').